

ORON BLAND BALTERNA

DISKUSSIONEN om de baltiska flyktingarna har skjutit ny fart på sistone. Denna gång har den föranletts av deras oro inför den internationella krigsfaran och mångas iver att i tid säkra sig skydd i lugnare länder hinsides Atlanten, i första hand Canada eller USA.

Endast kommunistpressen fortsätter sin brutala kampanj mot de hitkomna flyktingarna från Östersjöländerna; senast för ett par veckor sedan innehöll Ny Dag en hätsk och hatfylld artikel om »Baltfaran», skriven av en av partiets riksdagsmän. Man konstaterar med stor tillfredsställelse, att asylrättsdebatten inom alla de andra partierna nu betraktas som ett passerat kapitel i 1940-talets svenska politik. Det betänkliga är endast att asylrättsdebatten någonsin behövde uppstå. De svenska asylrättstraditionerna — i stort sett ej mindre ärofulla än Schweiz' — borde ha gjort den överflödig. Det tarvades sannerligen inte mycket klarseende för att genast upptäcka att det sätt, varpå Sovjet våldförde sig på de fria baltiska staterna 1940 och 1944, till arten inte skilde sig från Hitlers praktiska tillämpning av storrumspolitiken. Det tillhör vårt fyrtiotals mörkaste blad att fackföreningar och socialistiska eller kommunistiska politiska organisationer kring årsskiftet 1944/45, då de 160 lettiska s. k. legionärernas utlämnande stod inför sin fullbordan, på löpande band författade resolutioner, vari krävdes att utlämnandet skulle verkställas utan pardon. Denna antihumanitära attityd var så mycket egendomligare, som den stred emot arbetarklassens tidigare konsekvent principfasta hävdande av asylrättens principer. Än mer anmärkningsvärd var dock en antydan i »Tiden» från professor Myrdal, under dennes korta gästroll år 1945 i sagda tidskrift, nämligen att en allmän uppgörelse med Ryssland även om de övriga 35,000 baltiska flyktingarna borde eftersträvas. Då syftet med uppgörelsen var att stämma det segrande Ryssland välvilligare mot det lilla förmättna Sverige, måste professor Myrdal ha varit beredd att för Rysslands skull prisge asylrättens barmhärtighetslagar. Detta dokument

från hr Myrdals svenska efterkrigsinsatser har det blivit ovanligt tyst om.

Bortser man från den oförsvarliga utlämningen av letterna 1945 ha de baltiska flyktingarna helt och fullt åtnjutit asylrättens skydd. De svenska myndigheterna ha överlag fört en flyktingepolitik, vilken i humanitet ej stått något annat lands efter utan tvärtom i flera hänseenden varit förebildlig för världen. Mellan 150,000 och 200,000 utlänningar uppehålla sig f. n. i Sverige, dock inte alla som flyktingar eller för att bli bofasta här. Siffran har särskilt i år visat en stegrad tendens. En liknande invandring har Sverige aldrig någonsin upplevt i historisk tid.

Den oro, som balterna nu hysa på grund av det internationella lägets skärpning, beror inte på att de i och för sig känna sin asylrätt i Sverige vara i fara. Men i utrikesministerns fasthållande vid att de balter, som kommit hit efter den 1 november 1940, skola registreras som sovjetryska medborgare, har man ibland på baltiskt håll velat se ett blott motvilligt erkännande av flyktingarnas asylrättsliga ställning. Med hänsyn till regeringens flyktingevänliga politik är denna tolkning utan grund. Utrikesministerns envisa vidmakthållande av 1940 års registreringsbeslut framstår emellertid också för oss svenskar såsom onödig formalism, för att inte tala om att det leder till alldeles orimliga tillämpningssvårigheter. Dessutom ha balterna fallit offer för rykten att den svenska regeringen i händelse av krig skulle ha för avsikt att internera alla balter. Uppenbarligen äro också dessa rykten helt gripna ur luften. Sverige har ju aldrig förut internerat någon viss nationalitet under krig, och överhuvud taget har individuell internering endast ytterst sparsamt tillgripits i vårt land.

I den mån uppbrottsivern hos en del balter — och ett par tusen torde ha rest vidare sedan 1944 — beror på att vederbörande inte lyckats finna sig tillrätta här och intala sig möjligheten till en ljusare framtid i Nya Världen lärer ingen upplysning förmå dem att ändra sig eller ens vara på sin plats. Om balterna frukta ett krig på svenskt territorium och jagas av oro för liv och lem, torde de knappast heller kunna påverkas. Men om de känna sig osäkra i Sverige eller frukta för att Sverige vid ett krig skulle svika sina humanitära förpliktelser mot dem, sakna regeringen och myndigheterna inte möjligheter att skingra deras farhågor. I första hand skulle en ändring av registreringen, över vilken Sverige lika väl som en del andra stater borde kunna suveränt råda, vara en akt av psykologisk vikt.

Om den framtid, som på andra sidan Atlanten kan vänta baltiska transemigranter, veta vi inte mycket. Känt är, att USA för en mycket restriktiv invandringspolitik, såsom den nu i månadstal på Ellis Island internerade kontingentens fall visar. Canada däremot söker begärligt efter bl. a. baltisk arbetskraft. Hela denna emigrantagentverksamhet ter sig dock för oss svenskar som osympatisk och ovärdig. Samma omdöme är tillämpligt på det baltiska projekt om pendeltrafik, som uppgetts vara aktuellt och som är nära besläktat med emigrantvärvningen. Föga upplyftande eller rent ohyggliga te sig de våghalsiga färder över Atlanten i allt annat än sjödugliga båtar, varom uppgifter då och då publicerats. Det är fara värt att havet åter kommer att kräva sina offer, på samma sätt som tusentals balter hösten 1944 och våren 1945 på sin nödstadda flykt funno sin grav i Östersjöns vågor.

Kanske finns det ännu några utanför kommunisterna, som i sin ingrodda och trångsynta ovilja mot främlingar räkna en fortsatt transmigration som en vinst för Sverige. Ibland hör man också talet, att Sverige 1944/45 skulle i sin sociala flyktingehjälp ha visat sig alltför rundhänt mot flyktingarna, när de utblottade stego i land i Slite, Dalarö, Söderarm eller på andra platser.

Få ha emellertid gjort sig mödan att försöka sätta sig in i vad balterna — lätt acklimatiserade som de i regel varit — betytt under arbetskraftsbristen för efterkrigstidens produktiva liv i Sverige. I åtskilliga industrier, särskilt textil- och metallindustrin men även jordbruket, ha de representerat ett ovärderligt tillskott, utan vilket produktionen på viktiga områden ej skulle ha kunnat hålla sig uppe. Den 1 oktober registrerades 18,975 balter som arbetsanmälda. Av dessa voro 11,855 män och 6,720 kvinnor. Esterna utgjorde det överväldigande antalet, nämligen inte mindre än 15,209. Gör man det inte osannolika antagandet, att varje balt årligen haft en genomsnittlig inkomst av 4,500 kronor, skulle detta betyda, att balternas sammanlagda årsinkomst för 1948 eller deras del i nationalinkomsten bli 83,5 milj. kr. Om den genomsnittliga skatten beräknas, troligen ej för lågt, till 15 %, skulle deras direkta kontribution till stat och kommun endast för detta år bli cirka 13 milj. kr. Härtill kommer minst lika mycket i indirekt beskattning. Givetvis åtgår en del av denna skatt till att täcka det allmännas utgifter för deras andel i ordningsväsende, skolgång, socialvård o. s. v. Men ett avsevärt skattebelopp torde återstå, sedan dessa utgifter täckts. Även om det stöter på svårigheter att räkna

Oron bland balterna

ut omfattningen av den svenska hjälpen till balterna vid deras ankomst, är det uppenbart att denna snart är helt återbetald, om så inte redan skett. Om denna socialhjälp kan det med sällsynt rätt sägas, att den hade formen av en verklig investering. Om balterna ha tillflyktslandet Sverige att tacka för mycket, så står Sverige också i inte mindre obligation till dem.

Det senare ha alltför många lätt att glömma.
